

**Ба шурои диссертационии 6D.КОА-003 дар
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Ҷумхурии Тоҷикистон, ш.
Душанбе, к. Буни Ҳисорак, шаҳраки
донишҷӯён, бинои таълимии 7, ауд 102)**

ТАҚРИЗИ

**ба автореферати Фаниев Убайдулло Файзалиевич дар мавзуи
“Ташкили баҳисобигирӣ ва таҳлили идоракунӣ дар корхонаҳои
саноати масолеҳи соҳтмонӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии
номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 –
Баҳисобигирии муҳосибӣ ва аудит**

Корхонаҳои саноатӣ, хоса саноати масолеҳи соҳтмонӣ дар таъмини
аҳолии мамлакат бо масолеҳҳои зарурий ва ғанигардонии буҷети
кишвар аз ҳисоби пардохтҳои ҳатмӣ нақши назаррас дорад. Аз ин ҷост,
ки таваҷҷӯҳи Ҳукумати Ҷумхурии Тоҷикистон барои беҳтаршавии ин
соҳа равона гардида, саноатикунонии босуръакти кишвар ҳамчун
чурумин ҳадафи стратегӣ элон гардид. Корхонаҳои саноатиро мебояд, ки
роҳ ва усулҳои навтарини идоракуниро истифода бурда, дар
амалишавии ин ҳадаф саҳми назарраси худро гузоранд.

Баҳисобигирӣ ва таҳлили идоракунӣ дар корхонаҳои саноати
масолеҳи соҳтмонӣ ҷанбаҳои назариявӣ, медологӣ, амалӣ ва инчунин
ҳалли онҳоро фаро гирифта ба амалишавии онҳо равона гардидааст. Баҳисобигирии идоракунӣ имрӯз дар корхонаҳои саноати масолеҳи
соҳтмонӣ на он қадар хуб ба роҳ монда шудааст ва он бояд тавре ба роҳ
монда шавад, ки таъминоти иттилоотро ба роҳбарияти зинаҳои
идоракунӣ барои қабули қарорҳои идоракунӣ фароҳам оварад.

Аз ин рӯ мо зарур мешуморем, ки дар низоми баҳисобигирӣ ва
таҳлили идоракунӣ, тавсияҳои методие коркард карда шавад, ки барои
идоракунии босамари корхонаҳо мусоидат намуда, заминай
иттилоотиро барои қабули қарорҳои иқтисодии аз тарафи менечерон
фароҳам оварад. Ҳамзамон, низоми баҳисобигирӣ ва таҳлили идоракунӣ
дар корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ бояд бо назардошти
хусусиятҳои фаъолияти онҳо ба принсипҳои амалкунанда мутобиқ карда
шавад. Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти илмии Фаниев У.Ф. маҳз ба ҳамин
масъалаҳо бахшида шуда, дар шароити кунунии иқтисодиёти миллии
Тоҷикистон саривақтӣ ва актуалӣ ба ҳисоб меравад.

Дар автореферат дида мешавад, ки диссертатсияи Фаниев У.Ф. дар сатҳи баланди илмӣ анҷом дода шудааст. Дар автореферат қайд карда шудааст, ки дар шароити иқтисодии муосир, дар баробари ҷустуҷӯи роҳҳои самараноки истифодабарии захираҳо, корхонаҳои ба истеҳсол ва фурӯши масолеҳи соҳтмонӣ машғул бо мушкилоти зиёд, аз ҷумла мавҷуд набудани заминаҳои мукаммали ҳӯҷатии меъёри-хукуқӣ барои дуруст муайян кардани арзиши аслии масолеҳи соҳтмонӣ дучор мешаванд, ки ин ба коҳишёбии сиёсати нарҳгузорӣ дар корхонаҳо оварда мерасонад. Дар робита бо ин, масъалаи ташкили дуруст ва ба таври муносиб пешбуруди баҳисобигирӣ ва таҳлили идоракуни харочот мушкилоти асосии корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ мебошад(с. 3).

Муаллиф ҳусусиятҳои соҳавии истеҳсоли масолеҳи соҳтмониро ба ташкили баҳисобигирии идоракунӣ омӯхта омилҳои асосии таъсиррасонро ошкор ва пешниҳод намудааст (с. 10-11), инчунин муаллиф усулҳои арзишмуайнкуниро дар корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ омӯхта қайд менамояд, ки тарзи нисбатан ояндадори баҳисобигирӣ, бо назардошти истифодаи он дар корхонаҳои саноатии Ҷумҳурии Тоҷикистон усули ҳамгиrokунандай усулҳои «директ-костинг» ва «стандарт-костинг» бо унсурҳои буҷетикуноӣ мебошад (с. 12).

Саҳми муҳим дигар ин коркарди асосҳои методии ҳисботи идоракунӣ мебошад. Муаллиф ба хотири рушди ҳисботи идоракунӣ корбурди модели муайянкунандай талаботи появиро пешниҳод менамояд (с. 13). Инчунин шаклҳои тавсияшавандай ҳисботи идоракуниро барои корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ пешниҳод намудааст (с. 15).

Ворид намудани тағйиру иловаҳо ба нақшай ҳисобҳо бо муайянкуни номгуи ҳисобҳои ҷузъӣ дар корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ, ки метавонад маълумоти муфассалро оид ба намудҳои алоҳидаи харочот пешниҳод намояд, боиси дастгирист (с. 16), инчунин модели гузаронидани таҳлили идоракуни комплексӣ дар асоси маълумоти ҳисботи идоракуни корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонӣ таҳия карда шудааст (с. 17).

Хулоса, диссертант дар рисолаи илмии худ тавонистааст, ки ҷанбаҳои калидии низоми баҳисобигирӣ ва таҳлили идоракунӣ дар корхонаҳои саноати масолеҳи соҳтмонро мавриди муҳокима қарор дихад. Муаллиф таҳқиқоти илмиро бо риояи тамоми талаботҳои иҷроиши он ба итном расонидааст, ки дорои аҳамияти илмӣ мебошад.

Дар баробари бартариятҳо дар автореферат баъзе камбудӣ ва норасоиҳо ба назар мерасанд, ки онро ҳамчун эрод бояд қайд намоем:

1. Мавзуи интихобнамудаи муаллиф хеле васеъ мебошад, бинобар ин дар таҳқиқотҳои оянда васеъ намудани объект пеш меояд.

2. Дар автореферат ҷадвали 2 ҳисоботи идоракунӣ оиди натиҷаи молиявӣ аз рӯи намудҳои маҳсулот оварда шудааст, аммо татбиқи он дар мисоли корхонаҳои саноатии ватанӣ, аз ҷумла тартиб ва пешниҳоди ҳисоботи идоракунӣ бо дарназардошти талаботҳои истифодабарандагон баррасӣ нагардидааст;

Камбудӣ ва норасоиҳое, ки дар боло қайд карда шуданд, ҳамчун пешниҳод барои хуб ва васеъ шудани доираи таҳқиқот оварда шуда, онҳо ислоҳшаванд мебошанд ва ҳусусияти тавсиявӣ доранд. Бояд қайд намуд, ки ин камбудихо ба мазмуни асосии кори илмӣ монеъа шуда наметавонанд. Автореферат ва мақолаҳои чопшууда соҳтори диссертатсияро ба пуррагӣ дар бар мегиранд.

Дар маҷмӯъ, чунин хуносабарорӣ намудан мумкин аст, ки диссертатсия ба талаботҳои б. 31, 32, 33 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ” (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти раками 267) ҷавобгӯ буда, муаллифи он – Фаниев У.Ф сазовори гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.08 - Баҳисобигирии муҳосибӣ ва аудит мебошад.

Муқарриз:

**номзади илмҳои техникӣ, дотсент,
мунири кафедраи иқтисодиёт
ва идоракунӣ дар соҳтмон**

Сафарова О.О.

**Имзои Сафарова О.О - ротасдиқ мекунам,
сардори раёсати қадрҳо ва корҳои маҳсуси
ДТТ ба номи М.С Осими**

Қодирзода Н.Х.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734042, ш. Душанбе, хиёбони академикҳо Раҷабовҳо 10, info@ttu.tj, ttu@ttu.tj, +992 (372) 21-35-11